

Dr hab. n. med. Paweł Kolasa
Oddział Neurochirurgii i Nowotworów Układu Nerwowego
Wojewódzkiego Wielospecjalistycznego Centrum Onkologii i Traumatologii
im. M. Kopernika w Łodzi
Pabianicka 62, 93-513, Łódź

Łódź, dn. 03.09.2020 r.

RECENZJA
pracy doktorskiej mgr Katarzyny Olczak

Temat: Odzyskiwanie samodzielności przez pacjentów z chorobą dyskową kręgosłupa lędźwiowego leczonych operacyjnie".

Promotor pracy: Prof. dr hab. n. med. Marek Zawirski

Zespoły bólowe kręgosłupa występujące w obrębie kręgosłupa i tkanek około kręgosłupowych należą do często występujących schorzeń, bardzo uciążliwych dla pacjentów nierzadko zaburzając ich samodzielność. Bóle są konsekwencją dysfunkcji w samym kręgosłupie lub tkankach około kręgosłupowych. Problem ten może dotyczyć niemal każdego odcinka kręgosłupa, jednak określone jego części są do tego szczególnie predysponowane. Według szacunkowych danych, przyjmuje się, że około 80% bólów kręgosłupa dotyczy odcinka lędźwiowo krzyżowego. Rzadziej pojawiają się one w odcinku szyjnym, a najrzadziej w segmentach piersiowych. Dolegliwości te obejmują osoby w każdym wieku o zróżnicowanej budowie ciała propagujące styl życia zarówno aktywny jak i niedbające o siebie. Jedną z głównych przyczyn wywołujących ból kręgosłupa jest czynnik mechaniczny prowadzący do przeciążania kręgosłupa oraz struktur anatomicznie i czynnościowo z nim połączonych. Doktorantka podjęła się analizy ważnego zagadnienia odzyskiwania samodzielności przez pacjentów leczonych operacyjnie z powodu dyskopatii lędźwiowej.

Przedstawiona do recenzji praca liczy 312 stron, w których zawarto 237 tabel, 117 wykresów, 15 rycin oraz 158 pozycji cytowanej literatury. Układ pracy składa się z 13 rozdziałów zawierających wstęp na 40 stronach, cel i założenia pracy 1 strona, materiał i metodyka badań 7 stron, omówienie wyników badań oraz dyskusja to 245 stron, wnioski 1 strona. Pozostałą część tej obszernej pracy zajmuje streszczenie w języku polskim i angielskim, piśmiennictwo oraz spisy tabel, wykresów i rycin. Układ pracy jest zgodny z wytycznymi do przygotowania pracy doktorskiej.

Tytuł pracy

Tytuł pracy został sformułowany poprawnie i stanowi odzwierciedlenie zawartości recenzowanego opracowania. Podjęta przez autorkę próba oceny metod odzyskiwania samodzielności przez pacjentów z chorobą dyskową kręgosłupa lędźwiowego leczonych operacyjnie jest pomysłem ciekawym i wnoszącym do istniejącej literatury nowe wyniki.

Wstęp

Rozdział wstępu został napisany, jako tekst podzielony na podrozdziały, co pozwoliło na uporządkowanie treści w nim zawartych. W pierwszej części tego rozdziału autorka omawia anatomię i fizjologię kręgosłupa. Druga część wstępu poświęcona jest bólom kręgosłupa. W trzeciej części autorka omawia „dyskopatie” - zarówno przyczyny ich występowania, towarzyszące im objawy oraz metod ich leczenia. Wiedza zebrana w pierwszych częściach wstępu jest powszechnie znana i opisana w wielu podręcznikach akademickich. Klamrą spinającą wstęp są początkowe akapity, w których autorka zdefiniowała samodzielność jednostki dając wytyczne do prawidłowego odczytania tytułu dysertacji, oraz ostatni podrozdział „Rola zespołu terapeutycznego w odzyskiwaniu samodzielności”. Informacje zawarte we wspomnianych powyżej częściach wstępu są istotne dla czytelnika i stanowią platformę do właściwej interpretacji pracy. Moim zdaniem należałoby mocniej zaakcentować ich istotę, gdyż mają kluczowe znaczenie w odbiorze pracy.

Cel i założenia pracy

Doktorantka wskazała, jako cel pracy ukazanie procesu odzyskiwania samodzielności przez badanych pacjentów. Niniejszy proces zobrazowany został poprzez analizę samodzielnie przygotowanych przez mgr Katarzynę Olczak ankiet. Założenia postawione przez autorkę są spójne, co do możliwych do zbadania odpowiedzi respondentów. Cel pracy należy uznać za interesujący poznawczo i mający przełożenie aplikacyjne.

Materiał i metodyka badań

Doktorantka objęła badaniami 32 kobiety oraz 28 mężczyzn. Badanie przeprowadzono w Klinice Neurochirurgii i Onkologii Układu Nerwowego USK nr 1 im. Norberta Barlickiego w Łodzi wśród pacjentów operowanych z powodu choroby dyskowej dolnego odcinka kręgosłupa. Doktorantka posłużyła się autorskim kwestionariuszem, jako narzędziem badawczym. Kwestionariusz składał się z trzech części wypełnianych w zależności od upływu czasu od zabiegu: w dniu operacji, w piątej dobie i trzydzieści dni od operacji. Uważam, że

błędem jest nie wpisanie w treść rozdziału całego kwestionariusza a zastosowanie tylko jego skróconego opisu, kilka dodatkowych stron nie wpłynęłoby negatywnie na rozmiar i tak już obszernej pracy, a umożliwiłoby czytelnikowi łatwiejszą interpretację następujących w kolejnym rozdziale tabel i wykresów. Na uwagę zasługują przejrzyste opracowane dane socjodemograficzne charakteryzujące grupę badaną w wielu aspektach, a wszystko przedstawione na czytelnych rycinach skonstruowanych w dedykowanych programach/ użyto SPSS IBM/.

Projekt badania został zaakceptowany przez Komisję Bioetyki Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, nr zgody RNN/577/08/KB. Odpowiedzi respondentów opracowane zostały przez programy statystyczne, system SPSS IBM oraz STATISTICA 10.0 PL. dla uczelni medycznych.

Wyniki badań

Rozdział został podzielony na trzy chronologicznie ustawione podrozdziały o tytułach określających termin wykonania ankiety tj: „Przed operacją”, „Pięć dni po operacji”, „Trzydzieści dni po operacji”. Analizę wyników przedstawiono w sposób typowy dla rozpraw doktorskich, sporządzając tabele i wykresy umożliwiające prawidłową interpretację otrzymanych danych. Uzyskane wyniki badań odpowiadają na pytania i hipotezy badawcze. Ponadto dają dokładny obraz różnic oraz wynikających z nich skutków diagnostycznych i terapeutycznych. Słusznym wydaje się monitorowanie zmian wybranych parametrów w kolejnych punktach pomiarowych. Cały rozdział opracowany jest starannie i pokazuje ogrom pracy wykonanej przez Autorkę. Dobór pacjentów jak i narzędzi badawczych był prawidłowy i pozwalał na realizację celów rozprawy. Opracowanie statystyczne nie budzi zastrzeżeń.

Ocena stopnia samodzielności

W przygotowanych ankietach Doktorantka zawarła pytanie o subiektywne określenie stopnia samodzielności pacjentów. Samoocena stanu zdrowia jest rzetelnym wskaźnikiem stanu zdrowia pacjentów. Doktorantka przygotowując własny kwestionariusz uwzględniła zarówno aspekt chorobowy, jak i oczekiwania pacjentów po przebytych leczeniu. Uzyskane odpowiedzi wskazujące osiągnięcie pełnej samodzielności w trzydziestej dobie są dobrym prognostykiem dla pacjentów leczonych operacyjnie z chorobą dyskową kręgosłupa lędźwiowego.

Omówienie wyników i dyskusja

Pani mgr Katarzyna Olczak dokonała analizy powrotu do samodzielności na podstawie

wyników badań uzyskanych dzięki udzielonym przez pacjentów odpowiedziom. Na uwagę zasługuje fakt 3-krotnego badania tożsamyh parametrów w określonych wcześniej odstępach czasu. Monitorowanie zmian na osi czasu daje możliwość porównań uzyskanych rezultatów. Tezy postawione a priori zweryfikowane wynikami ankiet zestawione z doniesieniami literatury zarówno polskiej jak i światowej świadczą o świadomości Autorki ocenianej pracy. W przedstawionej dyskusji Doktorantka krytycznie odnosi się do uzyskanych wyników konfrontując je z doniesieniami autorów polskich i zagranicznych. Doniesienia innych autorów przytaczane są w sposób prawidłowy.

Wnioski

Autorka pracy sformułowała pięć wniosków, które są odpowiedzią na pytania badawcze postawione w rozdziale „Cel i założenia pracy”. Formułując wnioski Doktorantka wykazała się umiejętnością uogólniania bardzo szeroko prezentowanych wyników badań, przedstawione wnioski mają odzwierciedlenie w zgromadzonym i przeanalizowanym materiale badawczym.

Uwagi

Przedstawiona do recenzji praca zawiera błędy edytorskie takie jak brak przeniesienia jednoliterowych spójników i przyimków z końca linijek, czy też rozłożenia tabel w sposób bardziej przejrzysty bez przenoszenia między stronami np. na stronie setnej. Tego typu błędy nie mają wpływu na wartość merytoryczną pracy, ale utrudniają jej odbiór. Zarzutem zdecydowanie większego stopnia jest niewielka liczebność grupy badanej. Większa liczba badanych zwiększyłaby wartość pracy.

Podsumowanie

Całość rozprawy stanowi samodzielne i oryginalne rozwiązanie ciekawego i ważnego problemu badawczego. Pomimo wskazanych błędów przedstawiona praca wypełnia wymogi formalne i merytoryczne stawiane rozprawom doktorskim. Stanowi ważny etap w rozwoju naukowym Doktorantki. Jest również głosem w dyskusji na temat odzyskiwania samodzielności przez pacjentów z chorobą dyskową kręgosłupa lędźwiowego leczonych operacyjnie. Dlatego też mam zaszczyt prosić Wysoką Radę Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dopuszczenie mgr Katarzyny Olczak do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dr hab. i med. PAWEŁ KOLASA
specjalista neurochirurgii
i neurotraumatologii
1770655